

Prof. dr hab. Stanisław Zaborniak
35-506 Rzeszów
Ul. K. I. Osmeckiego 29/36
tel. 607 601 067

Rzeszów 4.01.2021

Recenzja

dysertacji doktorskiej autorstwa mgra Pawła Janasa

pt.: *Początki i rozwój pływania w Polsce do wybuchu II wojny światowej*,
wykonanej pod kierunkiem prof. nadzw. dr hab. Ewy Kałamackiej w 2020 r.

Oddany do recenzji maszynopis dysertacji doktorskiej mgra Pawła Janasa wykonanej pod promotorstwem naukowym prof. nadzw. dr hab. Ewy Kałamackiej w Wydziale Wychowania Fizycznego i Sportu AWF Kraków pt.: *Początki i rozwój pływania w Polsce do wybuchu II wojny światowej* liczy 538 stron. Konstrukcja pracy składa się z jedenastu rozdziałów głównych, poprzedzonych spisem treści, wstępem mającym charakter wprowadzający i metodologiczny z uwzględnieniem opisu wykorzystanych źródeł, które dokumentują wytworzoną narrację. Całość pracy zamykają, mające charakter podsumowania i konkluzji zakończenie (ss. 13), wykazy tabel (73), wykresów (19), fotografii (178), oraz bibliografii (konieczne naniesienie numeracji poszczególnych autorów), w której zestawienia wykorzystanych materiałów zestawiono w następujących częściach:

Źródła:

- źródła archiwalne złożone w 5 archiwach w tym w: Archiwum Czartoryskich, Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Archiwum Akt Dawnych, Centralne Archiwum Wojskowe i Archiwum Państwowe w Krakowie (brak bardziej szczegółowego wykazu rodzaju wykorzystanych dokumentów);

- źródła drukowane, które wytworzone zostały w epoce obejmującej cezury czasowe przyjęte dla dysertacji w tym stanowiące najliczniejszą grupę sprawozdania z działalności TG „Sokół”;

- autor dysertacji w bibliografii zamieścił tematy opracowań mgr i dr, które nie ukazały się drukiem (5), konieczne jest wskazanie na rodzaj opracowania doktorat, magisterska, licencjacka;

- dla celów porównawczych wykorzystał opracowania (196),

- jak wynika z treści zamieszczonej w dysertacji wartościowym materiałem, który wykorzystał autor do udzielenia odpowiedzi na podjęty temat dysertacji okazało się 60, tytułów prasowych z epoki;

- na potrzeby dysertacji, autor skorzystał z materiałów źródłowych, umieszczonych w formie pdf na stronach internetowych.

Wątpliwość budzi wprowadzenie do recenzowanego materiału, dla którego autor przyjął tytuł *Początki i rozwój pływania w Polsce do wybuchu II wojny światowej*, jako opracowania na stopień doktora nauk o kulturze fizycznej cytowań obronionego w 1970 r. mgr Marian Tuliszka doktoratu pod promotorstwem prof. dr hab. Zdzisława Grota w WSWF w Poznaniu, pt. *Rozwój sportu pływackiego w Polsce w latach 1919–1939*. W recenzowanym opracowaniu mgr Paweł Janas powołuje się w przypisach 26 razy na wspomnianego M. Tuliszkę, w tym na stronach 5, 96, 140, 160, 162, 164, 165, 167, 169, 170, 172, 174, 176, 177, 178, 181, 182, 188, 190, 199, 201, 202, 205, 207, 208 i 216. Z uwagi na brak możliwości dostępu do treści doktoratu dra M. Tuliszki trudno mi wskazać na inne możliwe kompilacje, a w recenzowanej treści nie znalazłem autorskiej informacji, w jakim zakresie i dla jakich celów w recenzowanym opracowaniu narracja z pracy doktorskiej M. Tuliszki została wykorzystana. Podobnych wyjaśnień, co do zakresu wykorzystania niepublikowanych prac doktorskich i magisterskich wymagają inne wykazane w bibliografii prace doktorskie i magisterskie autorów: A. Józwiaka (brak cytowań w indeksie nazwisk zamieszczonym w bibliografii), W. Kowalskiego, S. Maliszewskiego, M. Tuliszki (inne jego wykorzystane tytuły). Omówienia w części metodologicznej zakresu wykorzystania opracowań wymagają prace autorów licznie cytowanych (wg wykazu w indeksie nazwisk w bibliografii).

Konstrukcja pracy.

Autor dla dysertacji przyjął układ nadrzędnie chronologiczny podrzędnie problemowy. Rozdział I i II połączyć (przecież Europa to także świat) Wprowadzić rozdział II pt. *Podstawy rozwoju pływania na ziemiach polskich i w Polsce przed 1939 r.*, w którym powinny zostać przedstawione w poszczególnych podrozdziałach, 1. *Kadra społeczna i trenerska*, 2. *Prawo i finanse*, 3. *Rozwój obiektów dla pływania*, 4. *Opieka sportowo-lekarska*, 5. *Upowszechnianie pływania i pływanie rekreacyjne w latach ???*, 6. *Higieniczne i zdrowotne aspekty pływania* (z rozdziału XI), 7. *Pływanie, jako motyw prac artystycznych* (rozdział X).

Dla poprawy chronologii sugeruję połączenie rozdziału III i IV i przyjęcia dla nich wspólnego tytułu rozdziału III *Pływanie na ziemiach polskich do 1919 r.* oraz wytworzenie podziału w/w części na podrozdziały z wyróżnieniem terytorialnego rozwoju pływania. Wyjaśnić lukę, jaka pojawiła się w narracji i wykazana została w spisie treści, której cezurę czasowe dotyczą lat 1919–1921. Po zmianie chronologii zmienić numerację poszczególnych rozdziałów. Dla dotychczasowego rozdziału V, który po korekcie przyjmie kolejność, jako IV sugeruję przyjąć nazwę *Powstanie i działalność Polskiego Związku Pływackiego i jego*

*struktur w latach 1922–1939. Narrację tej części rozwinąć w podrozdziałach: 1. Zarządy PZPł i ich działalność w latach 1922–1939; 2. Zarządy OZPł i ich działalność wg lat rozpoczęcia ich działalności z zachowaniem zakresu prawnego i terytorialnego w latach 1922–1939, tym samym rozważyć włączenie narrację z rozdziału VII do wg nowej numeracji rozdziału IV. Rozdział VI. *Udział Polaków w krajowa i międzynarodowa rywalizacja sportowa w pływaniu* (np. 1903–1939),*

1. Udział polskich pływaków w rywalizacji międzynarodowej,
  - a) Udział reprezentantów PZPł w IO, MŚ i ME,
  - b) udział reprezentacji PZPł w meczach międzypaństwowych,
2. Mistrzostwa klubowe, okręgowe i ogólnopolskie w pływaniu,
3. Inne wydarzenia i imprezy w pływaniu

Całość dysertacji powinny zamknąć:

- Zakończenie,
- Wykaz tabel,
- Wykaz rysunków,
- Wykaz fotografii,
- Wykaz rycin,
- Bibliografia, w której należy wprowadzić numerację kolejności wymienianych pozycji, a w indeksie nazwisk koniecznie dodać po nazwisku inicjały imion.

Pod względem merytorycznym oddana do recenzji dysertacja wpisuje się w dokumentowanie dyscypliny spełniającej w rozwoju ludzkości rolę utylitarną, ale także sportową, której naczelna organizacja Polski Związek Pływacki założona została w 1922 r. z siedzibą w Warszawie i w 2022 r. obchodzić będzie swoje 100-lecie działalności.

Po zapoznaniu się z treścią przekazanej do recenzji dysertacji, już liczba stron wskazuje na imponującą pracę wykonaną przez mgra Pawła Janasa (ss. 570). Jednak z uwagi na zauważone uchybienia wykazane w recenzji ostateczną pozytywną konkluzję skierowania do dalszego procedowania wydać po dokonaniu korekty wykazanych w recenzji uchybień, uwag i sugestii. Treść pracy wraz z przypisami należy poddać adjustacji edytorskiej.

Maszynopis opracowania aplikującego do stopnia doktoratu po naniesieniu poprawek proszę przesłać do ponownej recenzji.

Z poważaniem

Prof. Stanisław Zaborniak

